

ТИПИ КОГНІТИВНОЇ МЕТАФОРИ У ПРОМОВАХ ГІЛЛАРІ КЛІНТОН

Ерліхман А. М.

ВСТУП

Одним із лінгвальних засобів репрезентації дійсності виступає когнітивна метафора. Осмислення цієї мовної категорії сягає своїм корінням ще епохи античності, коли метафора розглядалася як один із способів номінації, риторичний троп, основною метою якого є прикрашання промов та публічних виступів. На сучасному етапі розвитку науки вивчення метафори не обмежується риторикою. Когнітивна метафора є об'єктом низки літературознавчих, мовознавчих, психологічних розвідок, які й нині не надають комплексного уявлення про механізми функціонування, природу та засоби вираження даного явища.

Метафора є неоднозначним явищем, різні аспекти якого є предметом вивчення. Досліджуються мовна та ментальна природи цього явища, стилістичні функції, механізми концептуалізації та категоризації навколишнього світу. Однак у когнітивній науці останніх десятиліть спостерігається тенденція об'єднання різновекторних досліджень із метою опису неоднозначності цього феномену. У світлі лінгвістичних досліджень опиняються класифікація метафор, функційне навантаження метафори в різних видах дискурсу, виявлення характерних рис метафори для політичного дискурсу. Проте наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. з'явилась численна кількість лінгвістичних доробків, у яких досліджується метафора як у вітчизняному (О.П. Воробйова¹, А.П. Мартинюк², В.Г. Ніконова³,

---

¹ Воробйова О.П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2011. № 14 (2). С. 54.

² Мартинюк А.П. Відтворення англійських конвенціональних метафор-емоцій в українських перекладах. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2017. Вип. 85. С. 21.

³ Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в поезиці Шекспіра. *Донецьк*, 2007. С. 205.

Я.В. Бистров⁴), так і в зарубіжному мовознавстві (Дж.Лакофф, М. Джонсон⁵, М. Йоргенсен, М. Філіпс⁶, К. Стеннінг⁷, Р. Якобсон⁸ та інші).

Одним з основних завдань політичної комунікації є формування позитивного образу політика за допомогою створення привабливого іміджу, або ж негативного – для дискредитації особистості опонента на політичній арені. У політичному дискурсі когнітивна метафора відіграє дуже важливу роль, адже вона виступає засобом здійснення впливу на адресата, його свідомість та поведінку, формує певний образ та транслює емотивно-оцінне ставлення політика до політичних реалій.

1. Когнітивна метафора у політичному дискурсі

Останнім часом у галузі лінгвістики популярні дослідження в області дискурсу. Підходи до вивчення поняття *дискурс* вельми різноманітні, у лінгвістиці ще немає загальноприйнятого визначення цього поняття. До того ж розрізняють цілу низку видів дискурсу, а саме: адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, медичний, рекламний, діловий, спортивний, науковий, сценічний, політичний, масово-інформаційний тощо.

Постановка питання дефінування терміна *дискурс* в аспекті його семантичного варіювання цілком правомірна, бо останніми десятиліттями він став найбільш часто вживаним в лінгвістичній науці. Поява цього терміна пов'язана з різними лінгвістичними напрямками і школами, що призвело до відсутності уніфікованого визначення дискурсу та єдиного підходу до його вивчення: «немає єдиної думки щодо того, що таке дискурс, і як його аналізувати»⁹.

---

⁴ Бистров Я.В. Англомовний біографічний нарратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики. Київ ; Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г.М., 2016. С. 120.

⁵ Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, котóryми ми живем. Москва : Едиториал УРСС, 2008. С. 15.

⁶ Jorgensen M., Philips L. Discourse Analysis as Theory and Method. New York : SAGE Publications Ltd, 2002. P. 112.

⁷ Stenning K. Introduction to Cognition and Communication. Cambridge : The MIT Press, 2006. P. 233.

⁸ Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. Структурализм: за и против / ред. : Е.Я. Басин, М.Я. Поляков. Москва : Прогресс, 1975. С. 193.

⁹ Jorgensen M., Philips L. Discourse Analysis as Theory and Method. New York : SAGE Publications Ltd, 2002. P. 17.

О. Семенюк¹⁰ наводить таксономію підходів до трактування дискурсу:

- перший підхід розглядає дискурс як мову вище рівня словосполучення і речення;
- другий підхід розуміє дискурс як когнітивний процес, який складається власне із самого акту мовлення, з його оцінок учасниками, а також його наслідків;
- третій підхід трактує дискурс як результат сприйняття тексту у свідомості читача;
- четвертий підхід вивчає дискурс як послідовну мовленнєву діяльність, яка відбувається в конкретній сфері (інформаційне повідомлення, інтерв'ю, коментарі, обмін думками тощо).

Кожен вид дискурсу, властивий певній сфері комунікації, є семіотичним простором, який включає в себе як вербальні, так і невербальні знаки, уявлення про набір жанрів, які характерні для певної мовної поведінки. Щодо політичного дискурсу ми можемо стверджувати, що так само велике значення має особистість самого політика, його поведінка, політична символіка. О.Й. Шейгал¹¹ розуміє політичний дискурс як «будь-які мовні утворення, суб'єкт, адресат або зміст яких підпадає під сферу політики».

Деякі дослідники ставлять під сумнів існування феномену політичного дискурсу. Вони вважають, що немає яскравих рис своєрідності цього виду дискурсу, а граматичні та лексичні особливості, за якими ми визначаємо, що маємо справу саме з політичним дискурсом, не виходять за рамки особливостей мови даної політичної комунікації¹².

На думку Т.А. ван Дейка¹³, створення типології політичного дискурсу неможливо за розгляду тільки вербальних засобів. Хоч політичний комунікації і притаманні певні стилістичні та тематичні особливості, на їхній основі у відриві від контексту можна виділити політичний дискурс, тому саме контекст є основоположною категорією.

---

¹⁰ Семенюк О.А. Художній дискурс як відображення авторської картини світу: лінгвокультурологічний підхід. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2019. Т. 30 (69). № 1. Ч. 2. С. 7.

¹¹ Шейгал Е.И. Семіотика політичного дискурсу. Москва : Гнозис, 2003. С. 9.

¹² Паршин П.Б. Понятіе ідиополітичного дискурсу і методологіческие основания политической лингвистики. Москва, 1999. С. 26.

¹³ Teun A. Van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London : Sage, 1998. P. 87.

Під політичним дискурсом ми розуміємо *мовну діяльність політичних суб'єктів у сфері політичної комунікації*. Його характерними особливостями є ідеологічність та інтертекстуальність.

Р. Якобсон¹⁴ виділяв такі функції мовної комунікації: комунікативну, апелятивну, поетичну, експресивну, фатичну, метамовну. Критерієм їх розмежування служить орієнтація на один із компонентів комунікації: референт, повідомлення, контакт, код.

Більшість сучасних лінгвістів погоджуються із цією класифікацією та вважають основними інтенціями сучасного політичного дискурсу бажання маніпулювати суспільною свідомістю за допомогою сили, а також зміцнювати бажання довіряти наявній політичній системі, створювати потрібну політичну картину світу, впливаючи не тільки на інтелект, а й на емоції адресатів.

Когнітивна метафора в політичному дискурсі є синтенцією авторського наміру, яка виникає внаслідок уподібнення двох понятійних сфер. У статті ми робимо спробу виокремити основні метафори в політичному дискурсі Гіллари Клінтон. Когнітивні метафори аналізуються за допомогою моделювання їхньої структури та визначення фреймів. Окрім того, нашим завданням виступають виокремлення й аналіз основних метафоричних схем. Усі когнітивні метафори інтерпретуються з позиції їхнього функційного навантаження в політичному дискурсі.

Під когнітивною моделлю прийнято розуміти певний стереотипний образ, за допомогою якого організуються знання і складається певний досвід. Одна когнітивна модель охоплює певну множину лексем, які об'єднують згодом кінцеву і початкову сфери. За умови, якщо зв'язок між сферою-джерелом і сферою-мішенню має метафоричне значення, виникає так звана метафорична модель.

Когнітивна метафора характеризується бінарним зв'язком між двома сферами (сфера-джерело та сфера-мішень). Процес метафоризації описується як переніс з однієї сфери в іншу, інакше кажучи, відбувається переніс з однієї понятійної сфери в іншу, який необхідно осмислити.

Алгоритм дослідження когнітивної метафори передбачає декілька етапів:

- визначення сфери-джерела;
- визначення сфери-мішені;

---

¹⁴ Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. Структурализм: за и против / ред.: Е.Я. Басин, М.Я. Поляков. Москва: Прогресс, 1975. С. 203.

- моделювання фреймової структури когнітивної метафори;
- інтерпретація смислового навантаження когнітивної метафори в політичному дискурсі.

2. Аналіз основних типів метафор у промовах Г. Клінтон

2.1. Військова метафора

Військова метафора виступає однією з таких, що домінують у політичному дискурсі, адже політичні перегони є своєрідною битвою, у якій розгортаються баталії, наступи тощо. Військові метафори часто використовуються у промовах з метою дискредитувати противника або ж привернути увагу до злободенних проблем суспільства. Політичним поглядам Г. Клінтон властиве нейтральне ставлення до мігрантів (до незаконних також), до зайняття ними робочими місць, до міжнародних торговельних угод тощо. Такий підхід до формування внутрішньо- і зовнішньополітичних ідей відобразився у звуженні стилістичного спектра вживання лексики. Переважають такі лексеми, як *fight, battle, attack, war, struggle*.

Сфера-джерело – БОРОТЬБА.

Фрейм – «бойові дії»

Військові метафори є невід’ємною ознакою передвиборчих промов Гіларі Клінтон, які відображають її політичний курс. Серед найчастотніших метафор знаходимо метафори наступального й оборонного характеру. Наприклад:

«Then there are his [Trump’s] attacks against Judge Curiel, the distinguished judge in the fraud lawsuit against the so-called Trump University. He says that the judge should be disqualified because of his, and I quote, “Mexican heritage”»¹⁵.

У вищенаведеному прикладі Х. Клінтон використовує військову метафору з метою применшити чесноти Д. Трампа, зганьбити його репутацію. У цьому уривку політик зображує свого опонента расистом за допомогою вживання лексеми *to attack*. За допомогою даної лексичної одиниці відбувається акцентування уваги на незадоволенні Д. Трампа суддею Гонзало Курієлом через його мексиканське походження. Х. Клінтон уживанням даної лексеми підкреслює не просто погане ставлення експрезидента США, а його агресивне ставлення. Уважаємо, що сферою-метою в даному разі є

---

¹⁵ Clinton H. Remarks on American Values (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-american-values-jul-13-2016/>.

політичні перегони, що дає можливість виокремити таку когнітивну метафору, як ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРОТЬБА.

Когнітивна метафора ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРОТЬБА є найбільш продуктивною у проаналізованих промовах, адже більшість із них має на меті переконати адресата вибрати кандидатуру Г. Клінтон на виборах (промови, що належать до передвиборчої кампанії 2016 р.), або підтримати її основні політичні ідеали (промови 2016–2021 рр.). Проаналізуємо наступний приклад:

*“Republican governors like Scott Walker have made their names stomping on workers’ rights, and practically all the Republican candidates hope to do the same as president. I will **fight back** against these mean-spirited, misguided **attacks**”*¹⁶.

У даному прикладі знову наявна агресивна критика на адресу Республіканської партії, яка застосовується з метою перебільшення дій опонентів та виконує атракційну функцію – привернення уваги електорату до негативних дій суперників Г. Клінтон. Ця функція досягається за допомогою лексем *to fight back* і *attacks*. У даному разі політик має на увазі представників Республіканської партії, Скотта Уокера та його колегу губернатора Індіани, які висунули спірні законопроекти. Резонансним став законопроект, який обмежував права профсоюзів та викликав громадський осуд. Згадкою про цей інцидент Г. Клінтон реалізує стратегію інтенсифікації – нагадує, що важливим пунктом її програми є турбота про незахищені верстви населення.

Когнітивна метафора ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРОТЬБА також реалізується в наступному прикладі – цитаті однієї з передвиборчих промов Г. Клінтон, яка присвячена об’єднанню Америки: *“Now, I realize that our politics have contributed to the sense of division that many Americans feel right now. And as someone in the middle of a **hotly-fought** political campaign, I cannot stand here and claim that my words and actions haven’t sometimes fueled the partisanship that often stands in the way of progress”*¹⁷. Політик експліцитно вказує на важку та висококонкурентну політичну кампанію, вживає лексему *hotly-fought*. Відбувається уподібнення

---

¹⁶ Clinton H. Pay Equality Roundtable Discussion (April 12, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-pay-equality-during-a-roundtable-discussion-hosted-by-glassdoor-apr-12-2016/>.

¹⁷ Clinton H. Unity in a Divided U.S. (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/unity-in-a-divided-u-s-july-13-2016/>.

виборчих перегонів до військових дій, які вказують на запеклу боротьбу суперників.

У промовах Г. Клінтон лексема *fight* є найчастотнішою з мілітарної лексики, адже політичний діяч постійно акцентує увагу на виборчих обіцянках, на аспектах своєї програми і відмінностях із програмою Д. Трампа. Безумовно, уживання військової лексики виконує прагматичну функцію та здійснює вплив на адресата та формування позитивного образу політика як борця за права людей. Когнітивна метафора ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРТЬБА торкається різних соціальних сфер у промовах Г. Клінтон. Наприклад, у нижченаведеному уривку це метафора стосується покращення еміграційної системи США: “*So I’m here today to tell you where I stand, what I believe, and what I will **fight** for as President, and here’s my starting point. Our immigration system is broken, and we need to keep families together*”¹⁸. За допомогою лексеми *fight* Г. Клінтон вказує на непохитність своїх поглядів та рішучість їх обстоювати.

Дана метафора також реалізується в обіцянках економічної сфери, адже екскандидат у президенти обіцяє обстоювати комерційні інтереси не тільки великого бізнесу, але й маленьких підприємців:

*“I will also get up every day in the White House working my heart out for you, whatever I can do to knock down barriers to empower people, to get the economy working for everybody, not just those at the top. <...> We’re going to find a way over, under, around, or through until we get it done. I’ve been **fighting** for families and underdogs my entire life, and I’m not stopping now”*¹⁹.

У своїх промовах Г. Клінтон часто торкається проблеми рівноправ’я афроамериканського населення й обмеження їхніх прав і свобод. Зокрема, у наступному уривку Г. Клінтон торкається питання дискримінації у правоохоронній та судовій системі: “*These are issues I’ve been **fighting** for since I was a young lawyer working for the Children’s Defense Fund. Going to South Carolina to try to get young teenagers, 13-, 14-year-olds out of jails with adult offenders.*

---

¹⁸ Linton H. Immigration in Brooklyn (Dec. 14, 2015). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/clinton-speaks-on-immigration-in-brooklyn-dec-14-2015/>.

¹⁹ Clinton H. Gun Control and National Security (Oct. 31, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-cincinnati-on-gun-control-and-national-security-oct-31-2016/>.

<...> To **fight** for each other's children, each other's dignity, each other's opportunity as if they were our own. Now, make no mistake, this is not easy work"²⁰.

Когнітивна метафора ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРОТЬБА також виникає у промовах експерта секретаря США, що стосуються медичної сфери: “I’m going to **fight** to give more Americans with disabilities the chance to work alongside those without disabilities and do the same jobs for the same pay and benefits. People with disabilities shouldn’t be isolated. They should be given the chance to work with everyone else”²¹. Політик говорить про боротьбу за права людей з обмеженими можливостями виконувати певні види роботи й отримувати гідну зарплатню.

У промовах Г. Клінтон сфера-джерело – БОРОТЬБА може формувати зв’язок з іншими сферами. Наприклад, наступний уривок являє собою нищівну критику політики експрезидента США Д. Трампа:

“And instead of standing up against bigotry and white supremacy, this administration has too often worked to tear down hard-won civil rights. They’ve banned Muslims from entering the country, ripped away protections for transgender Americans, **waged war** on voting rights for people of color, poor people and young people”²².

Перелічуючи недоліки реформ Д. Трампа, Х. Клінтон застосовує стилістичний засіб градації, який проявляється в поступовому збільшенні експресивно-емотивного забарвлення лексем. У даному разі йдеться про експресивно-емотивне значення дієслів *to tear down*, *to ban*, *to rip away*, *to wage war*. Остання лексема є кульмінаційною та вказує на расистські й ейджиські погляди колишнього президента. У цьому прикладі можна виокремити сферу-мішень – ПРАВЛІННЯ Д. ТРАМПА, змоделювати когнітивну метафору ПРАВЛІННЯ Д. ТРАМПА – це БОРОТЬБА.

---

²⁰ Clinton H. Reforming Criminal Justice and Providing Equal Opportunity (Oct. 2, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-reforming-criminal-justice-and-providing-equal-opportunity-oct-2-2016/>.

²¹ Clinton H. Protecting the Rights of People with Disabilities (Sep. 21, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-orlando-on-protecting-the-rights-of-people-with-disabilities-sep-21-2016/>.

²² Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

Згадана когнітивна метафора також реалізується в наступному прикладі: “*But what we’ve seen from the administration is the complete refusal to condemn a foreign power who **attacked** our democracy or to take even the most basic steps to protect our voting systems for the future, despite the fact that all of the professionals who study this say more **attacks** are coming. And it’s so clear that there is a real challenge to get to the root of that problem. In fact, it seems clear – it seems absolutely clear – that we’ve got to deal with what has been investigated and reported*”²³. Лексеми *to attack* і *attacks* зображають досить агресивне ставлення політики чинного на той час президента США, водночас виконують прагматичну функцію дискредитації. Політик говорить про можливе втручання Росії у виборчу кампанію, яке Д. Трамп заперечує.

Також знаходимо поодинокі приклади поєднання сфери-джерела БОРОТЬБА з іншими сферами-мішенями, як-от ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ. Проаналізуємо наступний приклад: “*And I’m sure that sitting here, you’ve had time to reflect about the setbacks and the **struggles** along the way. We heard about some of those and the students’ stories, the graduate stories that were described. Some of those setbacks, I’m sure, were quite painful. <...> But here you are. You are living witnesses to one of the most important lessons in life. It is not whether you **get knocked down**. It’s whether you **get back up and keep going***”²⁴. У виступі перед випускниками коледжу Хантер Г. Клінтон говорить про перешкоди, які доводиться долати американському студенту для здобуття освіти. Лексеми *struggles, to knock down, to keep going, to get back up* вказують на порівняння процесу здобуття освіти з важкою боротьбою й уможливають створення метафори ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ – це БОРОТЬБА.

Проаналізуємо ще декілька прикладів, у яких реалізується сфера-джерело – БОРОТЬБА:

– “*So now, we had a great convention, but we’ve got to go out and we’ve got to **fight** for our vision of the future. And I can’t do it alone. I need each and every one of you, here’s what I ask you to do*”²⁵;

---

²³ Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

²⁴ Ibid.

²⁵ Clinton H. Jobs and Infrastructure in Philadelphia, Pennsylvania (July 29, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-jobs-and-infrastructure-in-philadelphia-pennsylvania-jul-29-2016/>.

– “You know, as Gabby says every day when she goes out, **fight, fight, fight**. And **fight** she does. She **fighters** to make sure that we save lives and we prevent **injuries** and we do it together – to end the epidemic of gun violence that threatens our children, our fellow men and women, our country”²⁶.

У вищенаведених прикладах ідеться про утопічний образ Америки, який обстоює Г. Клінтон. Політик завжди наголошує на цінностях, які американці та вона, як можливий президент, повинні обстоювати (економічна підтримка бідних верств населення, обмеження несанкціонованого використання зброї). У цих прикладах сферою-джерелом є МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ, за яке потрібно змагатися (МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це БОРОТЬБА).

Яскраве поєднання двох понятійних сфер – МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ та БОРОТЬБА простежується також у наступному прикладі: “Donald Trump can accuse me of playing “the woman card” all he wants. If **fighting** for equal pay and paid family leave is playing the woman card, then deal me in. And I’ll tell you, these aren’t just my **fighters**. These are Bernie’s **fighters**. These are America’s **fighters**. And I feel with all my being, these are **fighters** we have to **wage** and **win** together”²⁷.

У даному уривку Х. Клінтон критикує Д. Трампа за гендерні упередження, уживає метафору «боротьба», «битва». Політик закликає до об’єднання в боротьбі за рівноправ’я, незалежно від статі. Ця «битва» – спільна справа всіх громадян країни, яка стане реальністю тільки за умови об’єднання зусиль усієї країни.

Фрейм «бойові дії» є найбільш частотним у промовах Г. Клінтон. Однак знаходимо приклади функціонування також інших фреймів.

Фрейм «учасники бойових дій». Проаналізуємо такий приклад: “Across the country, people with disabilities are running businesses, teaching students, caring for our loved ones. They’re holding public office, making breakthrough scientific discoveries, reporting the news, and creating art that inspires and challenges us. They’re **veterans in the battleship** for their rights for quite a long time”²⁸. Г. Клінтон порівнює

---

²⁶ Clinton H. Gun Control and National Security (Oct. 31, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-cincinnati-on-gun-control-and-national-security-oct-31-2016/>.

²⁷ Newmyer T. Clinton and Trump Attack Each Other, Previewing the Vicious Election to Come. URL: <https://fortune.com/2016/04/27/hillary-clinton-donald-trump-attack/>.

²⁸ Clinton H. Protecting the Rights of People with Disabilities (Sep. 21, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-orlando-on-protecting-the-rights-of-people-with-disabilities-sep-21-2016/>.

обстоювання громадянських прав людей з обмеженими можливостями з битвою, адже їм щодня доводиться стикатися з несправедливістю та дискримінацією. Політичний діяч уживає лексему *veterans*, імплікуючи величезний відрізок часу, протягом якого триває битва.

Фрейм «зброя». Наступна цитата є уривком із промови на підтримку Джо Байдена: *“Everyone has a story about Joe’s caring and empathy. <...> When her press secretary, Tyrone Gayle, was dying of cancer, she dropped everything to be with him in his final moments. I know something about the **slings and arrows** she’ll face and believe me this former district attorney and attorney general can handle them all”*²⁹. Г. Клінтон описує випробування, з якими довелося зіткнутися сім’ї Джо Байдена. Згадка про перипетії президента США реалізує стратегію інтенсифікації – Г. Клінтон намагається переконати народ, що Дж. Байден є найбільш підходящою кандидатурою, адже сам пройшов через низку складнощів у житті. Політик акцентує увагу на таких якостях, як співчуття, емпатія, жертвовність. У даному фрагменті реалізується когнітивна метафора ЖИТТЯ – це БОРОТЬБА.

Фрейм «обладунки». Наприклад: *“Defense Secretary Mattis said it well when he said, “If you cut funds to the State Department, that means he has to buy more **ammunition**”. So the work that is done here at this institute, here at Georgetown, making the evidence-based case for the role of women and peace in security is incredibly important”*³⁰. Однією з передвиборчих обіцянок Г. Клінтон є контроль над використанням холодної зброї. Політик цитує міністра оборони, який використовує метафору *ammunition*, та імплікує, що скорочення фінансування державних програм призведе до погіршення ситуації на вулицях. Лексема *ammunition* презентує сферу-джерело БОРОТЬБА, яка наявна в когнітивній метафорі МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це БОРОТЬБА.

Фрейм «види бойових дій». Наприклад: *“Now I’m not talking about disputes over politics or policy. We can and we should have vigorous disagreements in our country. But this is something different. There may not be tanks in our streets, but make no mistake – we are*

---

²⁹ Clinton H. DNC Speech (Aug. 19, 2020). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2020/09/05/2020-dnc-speech-aug-19-2020-2/>.

³⁰ Clinton H. Gun Control and National Security (Oct. 31, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-cincinnati-on-gun-control-and-national-security-oct-31-2016/>.

witnessing an **assault** on the rule of law and the foundations of our democracy”³¹. Г. Клінтон критикує політику Д. Трампа та вказує на промахи в еміграційній політиці. Повернення додому іммігрантів, плани будівництва розмежувальної стіни розглядаються колишньою першою леді замахом на демократичний стан та конституційні права. Лексема *assault* надає негативної конотації та дискредитує суперника. У цьому уривку можна змоделювати когнітивну метафору ПРАВЛІННЯ Д. ТРАМПА – це БОРОТЬБА.

Фрейм «види бойових дій» наявний також у наступному прикладі: “*And make no mistake – we will **defend** American jobs and American workers by saying “no” to the **assaults** on the right to organize and bargain collectively*”³². Лексема *defend*, з одного боку, підкреслює звинувачення Демократичної партії політики Республіканської партії щодо дотримання Трудового кодексу, а з іншого – важливість цієї теми для республіканців та готовність обстоювати права робочого класу. Лексема *assault* підсилює це враження та закликає людей відповісти на цю агресію та порушення своїх прав. У даному уривку можна здійснити моделювання когнітивної метафори ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ – це БОРОТЬБА.

У наступному уривку також актуалізується фрейм «види бойових дій»: “*This administration’s proposed cuts to international health, development and diplomacy would be a **blow** to women and children and a grave mistake for our country*”³³. У промові про роль та місце жінок у політичному процесі країни та формуванні миру політичний діяч наголошує на зменшенні фінансування різних соціальних сфер, у які залучено багато жінок. Таке рішення вона називає ударом (*a blow*), вказує на незадовільні наслідки такої політики Білого дому (когнітивна метафора ПРАВЛІННЯ Д. ТРАМПА – це БОРОТЬБА).

Порівняння політичного протистояння з полем бою простежується в наступному прикладі: “*We will help families look forward to retirement by defending and enhancing Social Security and making it easier to save for the future. Now, many of these proposals are*

---

³¹ Clinton H. Women’s Role in Peace and Politics (Mar. 31, 2017). URL: <http://time.com/4721094/hillary-clinton-georgetown-transcript/>.

³² Berg R. Foreign Policy Experts Discuss Ways to Avert Future Genocide. URL: <https://www.nytimes.com/2012/07/25/world/clinton-and-other-experts-discuss-ways-to-avert-genocide.html>.

³³ Clinton H. Women’s Role in Peace and Politics (Mar. 31, 2017). URL: <http://time.com/4721094/hillary-clinton-georgetown-transcript/>.

*time-tested and more than a little **battle** scarred. We need new ideas, as well, and one I believe in and will fight for is profit-sharing*"³⁴. Г. Клінтон обіцяє пенсіонерам повний соціальний захист та підтримку на державному рівні, підкреслює, що різні ініціативи соціального характеру вже протестовані часом та «випробувані в бою». Такий метафоричний вислів виконує функцію впливу на виборця та має на меті об'єднати електорат для досягнення спільної цілі.

Фрейм «місце проведення бойових дій». Наведемо декілька прикладів:

– *“And here at Futuramic – so well named – you are **on the front lines** of what I believe will be a true manufacturing renaissance in America*”³⁵;

– *“To all the lawyers, and advocates, and organizers, and experts, and immigrants, who are here today, I want to thank you for what you do every day. You are **at the frontlines** of one of the most complex and emotionally wrenching areas of American law and policy*”³⁶.

Лексема *frontlines* представляє у вищенаведених прикладах сферу-джерело БОРОТЬБА. Г. Клінтон порівнює народ Америки із солдатами, які щодня перебувають «на передовій» у війні проти дискримінації, бідності, безробіття тощо. Вона дякує кожному громадянину, який робить величезний внесок у будівництво світового лідера під назвою Америка. Сферою-метою виступає МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ, отже, когнітивну метафору можна змодельовувати таким чином: МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це БОРОТЬБА.

У процесі дослідження було здійснено кількісний підрахунок метафоричних одиниць, у результаті якого встановлено 92 приклади військової когнітивної метафори. Сферою-джерелом вважаємо сферу-джерело БОРОТЬБА, яка у промовах Г. Клінтон поєднується з 5 такими сферами-мішенями, як ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕГОНИ, ПРАВЛІННЯ Д. ТРАМПА, МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ, ОСВІТА, ЖИТТЯ. Також здійснено кількісний підрахунок реалізації шести

---

³⁴ Hillary Clinton's Concession Speech. URL: <https://edition.cnn.com/2016/11/09/politics/hillary-clinton-concession-speech/index.html>.

³⁵ Gallagher J., Gray K. Hillary Clinton Says Donald Trump Misses “What Makes Michigan Great”. URL: <https://www.freep.com/story/money/business/michigan/2016/08/11/clinton-detroit-jobs-economy-trump/88529576/>.

³⁶ Linton H. Immigration in Brooklyn (Dec. 14, 2015). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/clinton-speaks-on-immigration-in-brooklyn-dec-14-2015/>.

фреймів згаданих метафоричних моделей: «бойові дії» (60 прикладів), «обладунки» (9 прикладів), «місце проведення бойових дій» та «учасники бойових дій» (7 прикладів), «зброя» (5 прикладів).

2.2. Природоморфна метафора

Природоморфна метафора – це метафорична модель, у якій сферою-джерелом виступають природні явища, тваринний, рослинний світ тощо. У промовах Г. Клінтон знаходимо 31 природоморфну метафору.

Сфера-джерело – ЯВИЩЕ ПРИРОДИ.

Фрейм «рослинний світ»

Дана фреймова структура трапляється у фрагментах, де йдеться про результати людської діяльності. Наприклад: *“Lincoln understood that threat, too. He deeply believed everyone deserved, in his words, “a fair chance in the race of life”. He saw it as a defining feature of the United States and believed it was vital that hard-working people be free to enjoy the **fruits** of their own labor”*³⁷. У даному разі Г. Клінтон посилається на А. Лінкольна, адже останній є легендарною особистістю для американського народу та вагомим авторитетом для більшості американців. Таким способом політик намагається розширити свій електорат. Лексема *fruit* актуалізує фрейм «рослинний світ», порівнюючи працю з деревом, яке може приносити плоди. У цьому прикладі можна змоделювати когнітивну метафору ПРАЦЯ – це ЯВИЩЕ ПРИРОДИ.

У цьому фреймі також знаходимо приклади, пов’язані з певними етапами розвитку рослинного світу або процесу обробки врожаю. Наприклад:

– *“And similarly, the big social media platforms know their systems are being manipulated by foreign and domestic actors to sow division, promote extremism, and spread misinformation. But they won’t get serious about cleaning up their platforms unless consumers demand it”*³⁸;

– *“So as scripture tells us, let us not grow weary in doing good, for in due season we shall reap if we do not lose heart. So try, fail, try*

---

³⁷ Clinton H. Unity in a Divided U.S. (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/unity-in-a-divided-u-s-july-13-2016/>.

³⁸ Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

again, lean on each other, hold on to your values and never never give up”³⁹.

У вищенаведених прикладах представлений слот «урожай» лексемами *to sow* та *to reap*. Ці лексеми представляють два протилежні етапи вирощення врожаю – посівання та збирання. У першому прикладі політик критикує засоби масової інформації за зрощення екстремізму та расизму в американському суспільстві, а вживання лексеми *to sow* імплікує її поступовий, але постійний процес. У наступному ж прикладі лексема *to reap* знаходиться на позитивному векторі оцінної шкали, адже імплікує позитивні результати, яких можна досягти завдяки спільній та наполегливій праці. У цих уривках функціонує когнітивна метафора – ЗМІНИ – це ПРИРОДНЕ ЯВИЩЕ.

Фрейм «тваринний світ»

У передвиробчих дебатах Г. Клінтон часто порівнює себе зі своїм суперником Д. Трампом із метою перебільшення своїх переваг на тлі опонента, або ж применшення досягнень експрезидента США. Проаналізуємо наступний уривок:

*“But I kind of just want to put the information out there so everybody can draw their own conclusions and you can judge our relative health. We have each released our medical records. My blood pressure is 100/70. His is unbelievably great. My cholesterol is 189. His is “presidential”. My heart rate is 72 beats per minute. Hi is “the most beats ever or the least beats ever, whichever sounds best”. But Donald really is as healthy as a horse, you know, the one Vladimir Putin rides around on”*⁴⁰.

Екстержсекретар США з метою дискредитації свого опонента вдається до порівняння медичних показників, намагаючись переконати суспільство, що її стан здоров’я набагато краще і вона зможе ще довго служити своїй країні. Хоча в кінці ставлення політика змінюється, вона порівнює Д. Трампа з конем. Відбувається уподібнення людини до тварини, а точніше, фізичного стану людини до фізичного стану тварини в позитивному ракурсі. Але далі таке уподібнення набуває іронічного характеру, бо

---

³⁹ Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

⁴⁰ Clinton H. Al Smith Charity Dinner (Oct. 20, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-at-the-al-smith-charity-dinner-oct-20-2016/>.

Г. Клінтон додає, що це кінь, на якому їздить В. Путін, імплікуючи таким чином втручання Росії у внутрішню політику Америки, яке ще може довго тривати у зв'язку з міцним здоров'ям можливого президента (ПОЛІТИК – це ЯВИЩЕ ПРИРОДИ).

Фрейм «стихії»

Метафорика цього фрейму репрезентує деструктивні, негативні сили стихійних явищ, які порівнюються з масштабністю кризисних процесів США. Наприклад:

– “*Now, there are some out there who see this as a moment to fan the flames of resentment and division. Who want to exploit people’s fears, even though it means tearing our nation even further apart*”⁴¹;

– “*He said that a distinguished American born in Indiana, a judge, can’t be trusted to do his job because his parents were Mexican. He called him a “Mexican judge” over and over again. He knew the judge had been born in Indiana. But it was a cynical, calculated attempt to fan the flames of racial division and designed to undermine people’s faith in our judicial system*”⁴².

У цих прикладах реалізується слот «вогонь» фрейму «стихії». Г. Клінтон уживає лексему *flame* для збільшення експресивного забарвлення висловлення, для опису рівня незадоволення й обурення людей. Змодельовану когнітивну метафору можна зобразити таким чином: ЛЮДСЬКІ ЕМОЦІЇ – це ЯВИЩЕ ПРИРОДИ.

Також знаходимо багато прикладів, у яких державний секретар США Гіллари Клінтон нерідко використовує метафори, що містять лексеми на позначення вогню. Наприклад: “*The United States and our partners must act before the wood is stacked or the match is struck, because when the fire is at full blaze, our options for responding are considerably costlier and more difficult*”⁴³. У цьому фрагменті йдеться про негайну необхідність вжиття заходів щодо вирішення нагальних проблем, адже їх ігнорування може призвести до загострення ситуації. У контексті можна реконструювати когнітивну метафору ПОЛІТИКА – це ПРИРОДНЕ ЯВИЩЕ.

---

⁴¹ Clinton H. Reforming Criminal Justice and Providing Equal Opportunity (Oct. 2, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-reforming-criminal-justice-and-providing-equal-opportunity-oct-2-2016/>.

⁴² Clinton H. Unity in a Divided U.S. (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/unity-in-a-divided-u-s-july-13-2016/>.

⁴³ Berg R. Foreign Policy Experts Discuss Ways to Avert Future Genocide. URL: <https://www.nytimes.com/2012/07/25/world/clinton-and-other-experts-discuss-ways-to-avert-genocide.html>.

Окрім слота «вогонь», у досліджуваному матеріалі знаходимо приклади реалізації іншого слота цього фрейму – «вода». Наведемо декілька фрагментів:

– “*But – and this is what I want to really impress upon you – this is strategic and necessary for matters of peace, prosperity and security. It is not a partisan issue. It’s a human issue. A rising tide of women’s rights lifts entire nations*”⁴⁴;

– “*We need to come together, work together – white, black, Latino, Asian, all of us – to turn the tide, stop the violence, build the trust. We need to give all of our kids, no matter who they are, the chance to grow up safe and healthy in their communities and in our country*”⁴⁵;

– “*Now, let’s look at the second question: which candidate will fight for fairness? And this is an urgent need. We need to grow the economy and we need to make it fairer. The tide is not rising fast enough, and it’s certainly not lifting all boats. Since the crash, too many of the gains have gone to the top one percent*”⁴⁶.

У вищенаведених прикладах ужита лексема *tide*, яка представляє слот «вода». Таке метафоричне уподібнення презентує швидкий розвиток кризисних явищ у країні. Перший приклад є уривком із промови про важливу роль жінки в американському суспільстві, Г. Клінтон зазначає, що розширення прав жінок може мати такий же позитивний ефект, як інвестування в безпеку країни. У другому прикладі йдеться про збільшення насилля та расистських поглядів у США, які мають деструктивну силу. В останньому прикладі економічна ситуації уподібнюється до течії. За допомогою такого порівняння Г. Клінтон імплікує поступовість змін після низки економічних реформ та відсутність їхніх переваг для всіх верст суспільства.

Метафори «водної стихії» репрезентують потужний, негативний вплив кризових явищ на життя суспільства, актуалізують утилітарні ознаки кризи, експлікують вектори небезпеки і тривожності. Практично всі приклади викликають негативні асоціації у свідомості виборців, у деяких прикладах експлікується іронічне ставлення до вищих чиновників, які перебувають при владі,

---

⁴⁴ Clinton H. Women’s Role in Peace and Politics (Mar. 31, 2017). URL: <http://time.com/4721094/hillary-clinton-georgetown-transcript/>.

⁴⁵ Clinton H. Protecting the Rights of People with Disabilities (Sep. 21, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-orlando-on-protecting-the-rights-of-people-with-disabilities-sep-21-2016/>.

⁴⁶ Clinton H. Working Families in Warren (Aug. 11, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-working-families-in-warren-mi/>.

виявляється їхня некомпетентність і повільність в антикризовій боротьбі.

Фрейм «хімічний елемент»

У проаналізованому матеріалі знайдено декілька прикладів функціонування цього фрейму. Наприклад: *“If we do this right, and if we have the hard conversations we need to have, we will become stronger still – like steel tempered by fire. Now don’t get me wrong, fierce debates are part of who we are – they started at my dinner table with my father, and have continued ever since. It is who we are. You’re reminded of that when you read history, when you think about the Lincoln-Douglas Debates. Debate over the right way forward”*⁴⁷. Політичний діяч порівнює американський народ із металом, таким чином відбувається уподібнення людини до хімічного елемента. Відповідно, образ людини та народу осмислюється як тверда речовина, яка невіддільна жодним змінам та впливу. У цьому фрагменті можна змодельовати когнітивну метафору НАРОД – це ЯВИЩЕ ПРИРОДИ.

Отже, у досліджуваному матеріалі знайдено 31 природоморфну метафору. Аналіз структури когнітивних метафор виявив 4 фрейми. Сферою-джерелом уважаємо ЯВИЩЕ ПРИРОДИ, яке у промовах Г. Клінтон формує зв’язок із такими сферами-мішенями, як НАРОД, ЗМІНИ, ПОЛІТИК, ЛЮДСЬКІ ЕМОЦІЯ, ПРАЦЯ. У кількісному аспекті фрейми представлені так: «стихії» (15 прикладів), «рослинний світ» (9 прикладів), «тваринний світ» (5 прикладів), «хімічний елемент» (2 приклади).

2.3. Антропоморфна метафора

Антропоморфна метафора – це метафора, яка допомагає змодельовати комплексну політичну реальність і уможлиблює метафоричне представлення складних політичних понять як простих та добре відомих реалій. В основі антропоцентричної метафори лежить уподібнення людини, її поведінці й емоціям, сім’ї тощо. У промовах Г. Клінтон антропоморфна метафора представлена у 33 прикладах.

Сфера-джерело – ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

Фрейм «людські органи»

---

⁴⁷ Clinton H. Remarks on American Values (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-american-values-jul-13-2016/>.

Даний фрейм представлений у прикладах, де відбувається порівняння із частинами тіла людини. Проаналізуємо декілька прикладів:

– “<...> if your main claim to be president of the United States is your business, then I think we should talk about that. You know, your campaign manager said that you built a lot of businesses on the **backs** of little guys”⁴⁸;

– “And not just the daughters of the elite, but the daughters of immigrants and factory workers and even former slaves. And the women of Hunter became the teachers of New York. And those teachers shaped generations of students and transformed this city and with it the world. And with the admission of men after World War II, Hunter continued to grow and develop into the world-class college it is today. So those are the **shoulders** you stand on”⁴⁹.

Перший приклад є уривком із перших президентських дебатів між Г. Клінтон і Д. Трампом, у якому колишній держсекретар, намагаючись привернути електорат на свій бік, нищівно критикує Д. Трампа. Політик зневажливо висловлюється не тільки про його професійні якості, але й про особистісні. Так, Г. Клінтон наголошує, що в Д. Трампа погана репутація в бізнесових колах, адже він звик не платити за виконану роботу найманим працівникам (у даному разі дизайнеру за проєктування корту для гольфа). Вона стверджує, що експрезидент будує свою кар’єру коштом інших, уживає метафору *on the backs of little guys*. У цьому прикладі сферою-мішенню виступає КАР’ЄРА, а когнітивною метафорою – КАР’ЄРА – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

У наступному прикладі Г. Клінтон виголошує промову випускникам коледжу Хантер, який одним із перших відкрив двері жінкам і афроамериканцям. Політик перелічує всі переваги, які отримало американське суспільство від навчання жіночої частини населення, освіти зокрема. Вона порівнює ці здобутки з людським тілом, а саме із плечами, які знесуть усі тягарі та ноші, якщо є міцними. У даному уривку можна реконструювати когнітивну метафору ОСВІТА – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

---

⁴⁸ Clinton H. First Presidential Debate (Sept. 26, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/first-presidential-debate-sept-26-2016/>.

⁴⁹ Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

У наступному фрагменті знаходимо безліч антропоцентричних метафор, за допомогою яких Г. Клінтон наголошує на важливості дій, ухвалення рішень: *“But it does really, really matter and this is no time for apathy. Instead it should be a time for action because the question for each of us to answer – especially you, graduates – is will the symbol of this troubled age be the cynic’s shrug or will it be the raised hand of the volunteer, the activist’s rolled up sleeves, the linked arms and marching feet of people who demand justice and democracy? The answer is up to all of us and yes, it is up to you”*⁵⁰. У наведеному прикладі кандидат у президенти порівнює майбутнє Америки з людським тілом, а саме з такими органами, як плечі, руки та ноги. Також функцію впливу виконують епітети, які використовуються разом із назвами частин тіла: *cynic’s*, *raised*, *rolled up*, *linked*, *marching*, які визначають оцінний вектор словосполучень з антропоцентричним компонентом. Варто додати, що антропоцентричні словосполучення перебувають в оцінній опозиції (*cynic’s shrug* на негативному оцінному векторі, а *raised hand*, *rolled up sleeve*, *linked arms*, *marching foot* марковані позитивною оцінкою). За допомогою антропоцентричної метафори Г. Клінтон порівнює майбутнє Америки з людиною. Отже, образ країни персоніфікується й уподібнюється до живої істоти, яка здатна або діяти (*raised hand*), сумлінно та важко працювати (*rolled up sleeve*), об’єднуватися (*linked arms*), відстоювати свої права (*marching foot*), або ж просто скласти руки та знизувати плечима (*cynic’s shrug*), перекладаючи відповідальність на інших. У цьому прикладі реалізується когнітивна метафора МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

Фрейм «фізіологічні системи»

До цього фрейму відносимо лексеми на позначення фізіологічних систем організму – дихальної, опорно-рухової, травної, кровоносної, серцево-судинної тощо.

У досліджуваному матеріалі знаходимо декілька прикладів реалізації даного фрейму:

– *“Now, there may be some new voices in the presidential Republican choir, but they’re all singing the same old song – a song called “Yesterday””*⁵¹;

---

⁵⁰ Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

⁵¹ Newman S. Clinton Sketches Populist Message in First Major Speech of Campaign. URL: <https://www.wxnews.org/post/clinton-sketches-populist-message-first-major-speech-campaign>.

– “*That’s our job as citizens, and as Hunter graduates you have the tools and skills you need to be forceful **voices** on behalf of truth, integrity and democracy*”⁵²;

– “*Now, my values and a lifetime of experiences have given me a different **vision** for America*”⁵³.

У промовах Г. Клінтон знаходимо приклади тільки двох фізіологічних систем – зорової та дихальної. У першому прикладі політичний діяч порівнює Республіканську партію з хором, у яому можуть з’явитися нові голоси (члени партії), але вони будуть вести ту саму політику, що і їхні попередники. Таке зіставлення з хором є досить іронічним, на асоціативному рівні актуалізує ідіоматичний вираз *it’s the same old song*, що вказує на незмінність ситуації. Політик навіть дала найменування цій пісні, апелюючи до легендарного хіта *Yesterday*. Символічною виступає також назва пісні, яка позначає старі закладені погляди та політичні принципи, яка потребують зміни в сучасному світі. У другому прикладі антропоцентрична метафора позначає американців, які повинні бути промовцями справедливості та демократії.

В останньому фрагменті лексема *vision* позначає комплекс поглядів та принципів Г. Клінтон, які вона прагне втілити у своїй політичній кампанії. У всіх трьох прикладах можна реконструювати когнітивну метафору ПОЛІТИКА – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

Фрейм «фізичні показники»

Даний фрейм у промовах Г. Клінтон реалізується в показниках фізичної сили. Наприклад:

– “*America needs every one of us to lend our energy, our talents, our ambition to making our nation better and **stronger***”⁵⁴;

– “*So I hope you will stay active and engaged and working together to create jobs and **strengthen** your own communities*”⁵⁵;

– “*We’re going to do this together. We are **stronger** together*”⁵⁶.

---

⁵² Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.

⁵³ Clinton H. Former Secretary of State Hillary Clinton’s 2020 Democratic National Convention Speech (2020, August 19). URL: https://www.youtube.com/watch?v=VDSlcqtFR_I.

⁵⁴ Clinton Accepts Democratic Nomination. Historic Documents of 2016 / ed. H. Kerrigan. P. 142.

⁵⁵ Clinton H. Working Families in Warren (Aug. 11, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-working-families-in-warren-mi/>.

⁵⁶ Ibid.

У вищенаведених прикладах політик вказує на таку фізичну властивість людського організму, як сила, яка, на її думку, полягає в об'єднанні нації, зосередженні всіх зусиль заради процвітання Америки. У політичному дискурсі такі заклики є дещо маніпулятивними, адже в їхній основі також лежить заклик до виборців об'єднатися та проголосувати за певного кандидата. У цих прикладах реконструюється метафора МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

За допомогою цієї метафори Г. Клінтон позитивно відгукується про своїх попередників: *“America is **stronger** because of President Obama’s leadership, and I’m better because of his friendship”*⁵⁷. Політик висловлює вдячність на адресу експрезидента Б. Обама та зазначає, що завдяки його вдалому керівництву Америка стала сильнішою.

У політичному дискурсі Г. Клінтон також знаходимо приклади такої фізичної характеристики, як слабкість. Така антропоцентрична метафора зазвичай виконує функцію дискредитації політичного опонента. Наприклад:

– *“Donald Trump painted a picture, a negative, dark, divisive picture of a country in decline. He insisted that America is **weak**, and he told us all, after laying out this very dark picture, that “I alone can fix it”*⁵⁸;

– *“Right now, thousands of Michigan companies are exporting billions of dollars of products around the world. We want them to sell even more, and create more jobs here at home. But corporations should not abandon profitable operations here in the United States to move abroad, just to give shareholders a quicker return, CEOs a bigger bonus, and unions **a weaker hand** to play”*⁵⁹.

Г. Клінтон вказує на промахи Д. Трампа в економічній сфері. Уживанням антропоцентричної метафори політик маніпулює поглядами виборців та стверджує, що Д. Трамп вважає Америку слабкою країною, якій потрібна допомога, яку може надати саме

---

⁵⁷ Clinton H. Former Secretary of State Hillary Clinton's 2020 Democratic National Convention Speech (2020, August 19). URL: https://www.youtube.com/watch?v=VDSlqqtFR_I.

⁵⁸ Clinton H. Jobs and Infrastructure in Philadelphia, Pennsylvania (July 29, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-jobs-and-infrastructure-in-philadelphia-pennsylvania-jul-29-2016/>.

⁵⁹ Clinton H. Working Families in Warren (Aug. 11, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-working-families-in-warren-mi/>.

його команда. Політик намагається зобразити свого опонента слабким лідером, якій не здатен реформувати країну й об'єднати американську націю.

Фрейм «життєві цикли організму»

Г. Клінтон порівнює Америку з людським організмом, якому властиво рости та змінюватися. Така асоціація простежується в метафоричній картині світу політика. Наприклад:

– “*To create fair **growth**, we need to create opportunity for more Americans*”⁶⁰;

– “*Comprehensive immigration reform will **grow** our economy and keep families together – and it’s the right thing to do*”⁶¹.

Політичний діяч порівнює Америку з людським організмом, який може зростати, покращуватися та збільшуватися за умови здійснення реформування соціальної й економічної сфер. У цих прикладах можна реконструювати когнітивну метафору МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ – це ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

Отже, у промовах Г. Клінтон знаходимо антропоцентричні метафори, які переважно вживаються з метою персоніфікації сфер-мішені, уподібнення її до людського організму, який наділений певними фізичними якостями, будовою тіла, життєвими циклами. Таке уподібнення стосується зазвичай зображення образу Америки та її політичної системи, хоча серед сфер-мішеней виокремлено також сфери ОСВІТА та КАР’ЄРА. Квантитативні показники засвідчують домінування фрейму «фізичні показники» (12 прикладів), тоді як фрейм «фізіологічні системи» найменш представлений (5 прикладів). Фрейми «людські ограни» та «фізіологічні системи організму» займають проміжну позицію й однаково представлені в досліджуваному матеріалі (8 прикладів).

ВИСНОВКИ

Когнітивна метафора є засобом представлення знання про навколишній світ за допомогою мови. Когнітивна метафора є засобом світомоделювання в рамках когнітивної науки і відображає сприйняття дійсності певною особистістю, яке відображається в мові метафоричними номінаціями. Метафори, використані політиками, формують метафоричну картину світу певного політика. Також

---

⁶⁰ Allan J. Read Hillary Clinton’s big economic speech. URL: <https://www.vox.com/2015/7/13/8953349/Clinton-economic-speech-transcript>.

⁶¹ Ibid.

метафори виконують у дискурсі прагматичну функцію впливу та маніпулювання. Їх вивчення уможливило аналіз тактик і стратегій політика, є ефективним засобом для розуміння його прихованих намірів.

У процесі дослідження було проаналізовано 35 промов Г. Клінтон 2011–2020 рр., які стосуються різних тем: імміграції, прав та свобод жінок, афроамериканців, поширення зброї, збільшення робочих місць, дискримінації жінок на робочому місці, а також передвиборчі дебати з Д. Трампом, численні виступи на прийомах, вечорах та зібраннях.

Аналіз метафоричної когнітивної картини світу політика засвідчує, що найбільш продуктивними виступають 3 види метафор: військова, антропоморфна та природоморфна метафори. Метафоричні моделі досліджені крізь призму фреймової структури. Продуктивна для побудови фреймової структури є сфера-джерело, кількість метафор дорівнює 3. Залежно від виду метафори сфера-джерело утворювала когнітивну метафору з різними сферами-мішенями, загальною кількістю 12.

Отже, метафори в політичному дискурсі є важливим елементом бачення світу, адже вони створюють метафоричну картину світу політичного діяча, закріплюють певний образ у суспільній свідомості. Дослідження когнітивної метафори в дискурсі Г. Клінтон виявило певні ключові моделі розуміння політиком таких понять, як ДЕМОКРАТІЯ, ОСВІТА, ВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ, ПОЛІТИКА, МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ тощо.

АНОТАЦІЯ

Когнітивна метафора в політичному дискурсі наділена прагматичними характеристиками та вживається для здійснення впливу на адресата, дискредитації опонента, створення привабливого образу. Когнітивна метафора відображає розуміння політиком певних соціально-економічних явищ та є конденсатором вираження їх розуміння й осмислення. У промовах Г. Клінтон виявлено 3 типи когнітивної метафори: військову, антропоморфну, природоморфну. Кожен тип метафори характеризується фреймовою структурою, частотність представлення елементів якої визначено кількісними підрахунками. У метафоричній картині світу Г. Клінтон визначено 3 сфери-джерела та 12 сфер-мішеней.

Проведення даного дослідження вимагає глибокого вивчення елементів когнітивної моделі, з'ясування їхньої ролі в конструюванні метафоричної картини світу Г. Клінтон, виявлення кількісних параметрів, типів та фреймів когнітивної метафори.

Література

1. Бистров Я.В. Англomовний біографічний наратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики. Київ ; Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г.М., 2016. 320 с.
2. Воробйова О.П. Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія «Філологія». 2011. № 14 (2). С. 53–63.
3. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафори, котрими ми живем. Москва : Едиториал УРСС, 2008. 256 с.
4. Мартинюк А.П. Відтворення англійських конвенціональних метафоремцій в українських перекладах. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2017. Вип. 85. С. 21–28.
5. Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в потетиці Шекспіра. Донецьк, 2007. 364 с.
6. Паршин П.Б. Понятіе ідиополітичеського дискурса и методологічеськіе основанія політичеської лінгвістики. Москва, 1999. 403 с.
7. Семенюк О. Художній дискурс як відображення авторськoї картини світу (лінгвокультурологічний підхід). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2019. Т. 30 (69). № 1. Ч. 2. С. 7–10.
8. Якобсон Р. Лінгвістика и поезика. Структуралізм: за и против / ред. : Е.Я. Басин, М.Я. Поляков. Москва : Прогресс, 1975. С. 193–230.
9. Allan J. Read Hillary Clinton's big economic speech. URL: <https://www.vox.com/2015/7/13/8953349/Clinton-economic-speech-transcript>.
10. Berg R. Foreign Policy Experts Discuss Ways to Avert Future Genocide. URL: <https://www.nytimes.com/2012/07/25/world/clinton-and-other-experts-discuss-ways-to-avert-genocide.html>.
11. Clinton Accepts Democratic Nomination. *Historic Documents of 2016* / ed. Н. Kerrigan. P. 141–149.

12. Clinton H. Al Smith Charity Dinner (Oct. 20, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-at-the-al-smith-charity-dinner-oct-20-2016/>.
13. Clinton H. Commencement Address at Hunter College (May 29, 2019). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2019/09/23/commencement-address-at-hunter-college-may-29-2019/>.
14. Clinton H. DNC Speech (Aug. 19, 2020). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2020/09/05/2020-dnc-speech-aug-19-2020-2/>.
15. Clinton H. First Presidential Debate (Sept. 26, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/first-presidential-debate-sept-26-2016/>.
16. Clinton H. Former Secretary of State Hillary Clinton's 2020 Democratic National Convention Speech (2020, August 19). URL: https://www.youtube.com/watch?v=VDSLcqtFR_I.
17. Clinton H. Gun Control and National Security (Oct. 31, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-cincinnati-on-gun-control-and-national-security-oct-31-2016/>.
18. Clinton H. Jobs and Infrastructure in Philadelphia, Pennsylvania (July 29, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-jobs-and-infrastructure-in-philadelphia-pennsylvania-jul-29-2016/>.
19. Clinton H. Pay Equality Roundtable Discussion (April 12, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-pay-equality-during-a-roundtable-discussion-hosted-by-glassdoor-apr-12-2016/>.
20. Clinton H. Protecting the Rights of People with Disabilities (Sep. 21, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-in-orlando-on-protecting-the-rights-of-people-with-disabilities-sep-21-2016/>.
21. Clinton H. Reforming Criminal Justice and Providing Equal Opportunity (Oct. 2, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-reforming-criminal-justice-and-providing-equal-opportunity-oct-2-2016/>.
22. Clinton H. Remarks on American Values (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-american-values-jul-13-2016/>.
23. Clinton H. Unity in a Divided U.S. (July 13, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/unity-in-a-divided-u-s-july-13-2016/>.
24. Clinton H. Women's Role in Peace and Politics (Mar. 31, 2017). URL: <http://time.com/4721094/hillary-clinton-georgetown-transcript/>.

25. Clinton H. Working Families in Warren (Aug. 11, 2016). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/21/remarks-on-working-families-in-warren-mi/>.

26. Gallagher J., Gray K. Hillary Clinton Says Donald Trump Misses 'What Makes Michigan Great'. URL: <https://www.freep.com/story/money/business/michigan/2016/08/11/clinton-detroit-jobs-economy-trump/88529576/>.

27. Hillary Clinton's Concession Speech. URL: <https://edition.cnn.com/2016/11/09/politics/hillary-clinton-concession-speech/index.html>.

28. Jorgensen M., Philips L. Discourse Analysis as Theory and Method. New York : SAGE Publications Ltd, 2002. 230 p.

29. Linton H. Immigration in Brooklyn (Dec. 14, 2015). URL: <https://awpc.cattcenter.iastate.edu/2017/03/09/clinton-speeks-on-immigration-in-brooklyn-dec-14-2015/>.

30. Newman S. Clinton Sketches Populist Message in First Major Speech of Campaign. URL: <https://www.wxnews.org/post/clinton-sketches-populist-message-first-major-speech-campaign>.

31. Newmyer T. Clinton and Trump Attack Each Other, Previewing the Vicious Election to Come. URL: <https://fortune.com/2016/04/27/hillary-clinton-donald-trump-attack/>.

32. Stenning K. Introduction to Cognition and Communication. Cambridge : The MIT Press, 2006. 603 p.

33. Teun A. Van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London : Sage, 1998. 368 p.

Information about the author:

Erlikhman Anna Markivna,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Linguistics and Translation

International Humanitarian University

33, Fontanska Doroga, Odesa, 65000, Ukraine